پوهندوی آصف بهاند ۲۰۲۱/۱۱/۰۶

یو حل بیا د افغان نجونو د تعلیم مسأله

د نجونو د تعلیم مخنیوی که څوک د ښځینوو د ستر د خوندیتوب له پاره کوي، دا کار ناسم دی، د نجونو د تعلیم مخه نیول په حقیقت کې د خپل هیواد د ښځینوو د ستر لیلامول دي. که نجونې مو تعلیم ونه کړي، تاسو به سبا په خپل کور کې نه ډاکتر ولرئ او نه هم د بلې کومې داسې برخې متخصصه چې د هغې کار ستا د کور د ښځینوو ستر خوندي کوي.

که ته په خپل کور، کلي، ښار او وطن کې ښځینه ډاکتره ونه لرې، سبا به ستا د خپل کاله زنانه ناروغه د ګاونډي نارینه ډاکتر پر میز باندې پرته وي او پردی نارینه ډاکتر به بیا تا ته وایي چې د باندې ودرېږه چې زه خپل مریض معاینه کوم، دا یې یوه بېلګه ده.

اوس دې هغه ښاغلي چې د نجونو د تعلیم مخه نیسي، خپله سوچ وکړي چې د نجونو د تعلیم مخه نیول به نورې څه ناوړه پایلې ولري؟

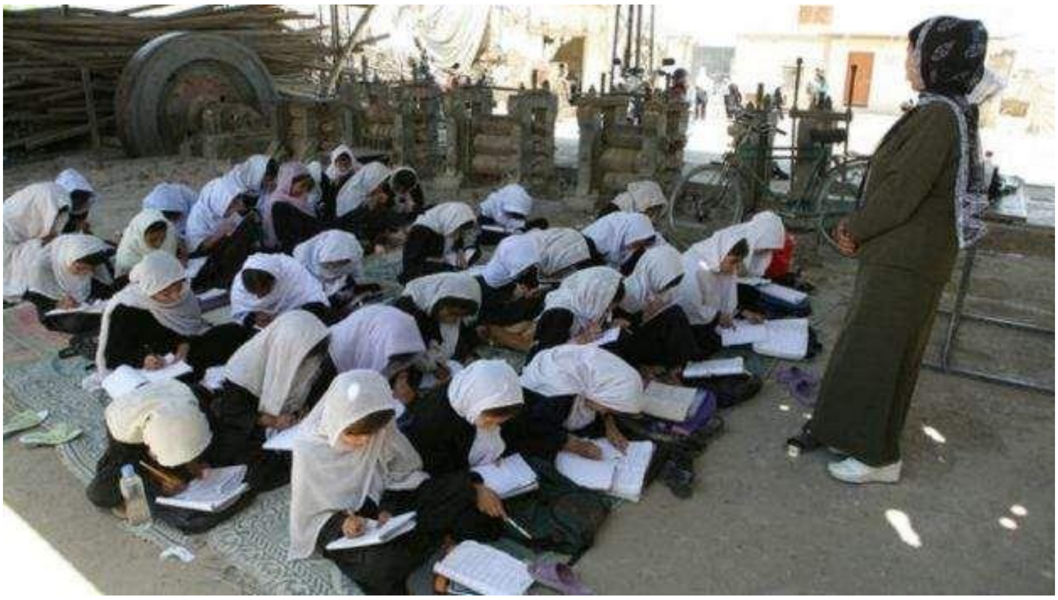

په افغانستان کې د ۲۰۲۱ ام کال د اګست پر پنځلسمه نېټه باندې د سیاسي ـ نظامي بدلون په پایله کې د طالبانوتحریک حاکم شو او زموږ د ټولنې په ټولو برخو کې ژور او هراړخیز بدلونونه رامنځته شول.

د نوي اداري واکمنانو ویل/ وایي چې زموږ پالیسي بدله شوې ده او موږ به پخوانی تېروتنې نه تکراروو، خو په عینې ډول ولیدل شول چې په ځینو برخو کې دوی د خپلې لومړنی دورې واکمنی د پالیسی په پیروی سره ځینې مهمې

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په خیر و لولئ

او اساسي برخي د خپلي پخوانۍ پالیسی له مخي کنترولوي چې د خلکو له پاره یې ترټولو مهمي برخي له کوره د باندې د ښځمنو د کار او د نجونو د تعلیم مسأله ده. دوی عملاً ښځمني کار ته نه پرېږدي او د نجونو د تعلیم مسأله تر اوسه حل نه ده. دې دوو مهمو موضوعاتو د دوی حکومتولۍ ته هم خنډونه پېښ کړي دي او په ټول کې یې خلکو ته هم ګڼي ستونزې زېږولي دي.

د نویو واکدارانو د دې عمل په مقابل کې خلک غلي پاتي نه شول، خپل غږ یې په هر ډول چې و، جګ کړ او د نجونو د تعلیم غوښتنه یې وکړه. د افغانستان روڼ اندو د نجونو د تعلیم د بیا پیل له پاره مبارزه پیل کړه او اوس هم په مختلفو بڼو دا مبارزه روانه ده. روڼ اندو د همدې مبارزې په لړ کې ګڼي انټرویو ګاني وکړې، نظریات یې څرګند کړل، مقالي یې ولیکلي او خپرې یې کړې.

په دې لړ کې د ځانګړي پاملرني وړ هڅي قلملار ټولني ترسره کړې دي. د دې ټولني غړو او ورسره مل د دوی رضاکاره ملګرو دومره کار او تبلیغات کړي دي/ کوي یې، چې له تصور نه وتلي خبره ده. ما یې د نجونو له پاره د تعلیم حق غوښتني باندې د ۲۰۲۱ ام کال د سپتمبر پر اولسمه نېټه د **«د زدکړو حق غوښتنه»** ترسرلیک لاندې یوه مقاله خپره کړه، د هغي مقالي په یوه برخه کې داسې راغلي دي:

«قلملار ټولني دا ځل خپل تعلیمي کمپاین داسې موضوع ته وقف کړی دی چې د ټولني د یوه قشر یعني نجونو او مېرمنو د زدکړو او تعلیم پر برخلیک باندې راڅرخي.

قلملار ټولني د افغانستان د تاریخ په دې حساسه مرحله کې چې یو خوا په هېواد کې د ورستیو سیاسي ـ نظامي بدلونونو په پایله کې واک داسې چا ته په لاس ورغلی دی چې هغوی د د ښځمنو له کار او د نجونو له تعلیم سره د مخالفت مخینه لري؛ له بلې خوا همدا نوي واکداران له کورني او بهرني فشار سره مخ دي چې ښځو ته د کار او نجونو ته د تعلیم حق ورکړل شي او د هغوی حقونه په هرارخیز ډول مراعات شي او درناوی ورته وشي.

په همدې وخت کې قلملار ټولني د افغانستان د تاریخ په دې حساس پړاو کې، د خپلو پخوانیو تعلیمي هلوځلو په لړ کې د افغانستان د نوي نسل، په تېره د نجونو تعلیم ته په ځانګړي پاملرني سره، نوی کمپاین راپیل کړی دی او د افغانستان په بېلابېلو ولایتونو کې یې پرمخ بیایي...

د نجونو د تعلیم له پاره د افغانانو د هلوځلو په عمومي بهیر کې، د قلملار ټولني هڅي له پخوا نه ټولو ته مالومي وې، خو اوس یې په ښوونځیو او پوهنتونونو کې د دوی د تعلیم له پاره یو نوی او ځانګړی کمپاین روان کړی دی.

د قلملار ټولني مسؤلینو د خپل تعلیمي کمپاین په لړ کې، د افغانستان په بېلابېلو سیمو کې نه یوازې د وطن له نوي نسل سره، بلکې د هغوی د کورنیو له مشرانو، سپینږیرو او د قومونو له مخورو سره هم کتلي دي، مشورې یې

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

ورسره کړې دي او د هغوی غوښتنو او وړاندیزونو ته یې غوږ ایښی دی او د عملي کولو له پاره یې د خپلو امکاناتو په دایره کې عمل هم کړی دی.

«د خوېندو لپاره د ښوونځیو د خلاصون غوښتنه

قلم لار د سپین ږېرو، مشرانو، ملاپانو سره خبرې او کمپاین روان دی.

ترڅو په کډه یو ږغ پورته کړو چې مونږ دنجونو لپاره ښوونځي او پوهنتون غواړو.

زرګونو خلکو د کمپاین ملاتړ کړیدی او هیله لرو ټول په همدې کمپاین کې ګډون وکړئ همدا هشتګ درسره وکاروئ.»

[#PenPathGirlsEduCampaign]
کندهار سپین بولدک کې د قلم لار دنجونو تعلیمي کمپاین
[#penpathVolunteers]
[#penpatheducationcampaign2021]
[#PenPathKandahar]

دا هم د نجونو د تعلیم له پاره د قلملار ټولنې د نوي پراخ کمپاین څو نوي بېلګې:

«د ځوانانو غوښتنه
د نجونو ښوونځي دې ژر تر ژره خلاص سي.
زده کړه مو د ټولو بدبختیو خلاصوي.
[#PenPathGirlsEduCampaign]

د نجونو ښوونځي بندوئ مه، بلکه نوي نور جوړ کړئ.

نور دي ژر تر ژره د نجونو ښوونځي خلاص سي؛ د میلونو نجونو اسلامي، بشري حق ورکړئ.
زمونږ سره کمپاین کې برخه واخلئ ترڅو هر افغان د تعلیم حق تر لاسه کړي

#PenPathGirlsEduCampaign

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزی بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

د يو پرمختللي سبال افغانستان لپاره همدا پوه لاره ده چې هر کلي کې ښوونځي ولرو ټول ملت مو باسواده سي.

د نجونو ښوونځي دي ژر تر ژره خلاص او جنګ ځپلو سپمو کې دي نوی ښوونځي پرانستل سي.»

#PenPathGirlsEduCampaign

له مشعل راډيو سره د نجونو د تعليم او ښونځيو او پو هنتونونو د پرانستلو په برخه کې د قلملار ټولنې د مسؤلينو ځرګندونې:

«پر کابل د طالبانو د واکمنی څه باندې دوه نيمې مياشتې پوره شوې خو لا هم د افغانستان په زياتره ولايتونو کې د نجونو پرمخ د منځنی او لوړو زدکړو دروازې تړل شوې دي. په افغانستان کې "قلم لار بنسټ" له کلونو راهيسې د بندو ښوونځيو پرانيستلو لپاره کمپاين کوي. د دې بنسټ فعالانو د طالبانو په واکمنی کې هم د پوهې عاملو تر څنګ د نجونو لپاره د ښوونځيو او پوهنتونونو بيا پرانيستلو لپاره کمپاين روان کړی دی. احمد شاه اعظمي د دې بنسټ له مشر مطيع الله ويسا سره پر همدې موضوع خبرې کړې.»

په دې څو ورستيو ورځو کې، تر کورنيو او بهرنيو فشارونو لاندې او د خلکو د بيا ـ بيا غوښتنو په پايله کې طالبانو يو څه نرمښ ښودلای دی او ويلي يې دي چې د نجونو د تعليم مخه نه نيسو او ژر به زمينه ورته برابره کړو. د ۲۰۲۱ ام کال د نوامبر پر دريمه امريکا غږ په يوه رپوټ کې د طالبانو له خولې داسي ويلي دي:

«د طالبانو د حکومت مقامات وايي چې ډير ژر به ښوونځيو ته د نجونو د بېرته تګ په هکله ښه خبرونه اعلان شي، خو د نړيوالې ټولنې څخه يې ددې بهير د مالي تمويل غوښتنه هم کړې.

د طالبانو د حکومت د پوهنې وزارت د پروګرامونو او بهرنيو مرستو مدير وحيدالله هاشمي د رويترز آژانس ته وويل چې: "انشاءالله مونږ به ټول هيواد او ټول ملت ته ښه اعلاميه ولرو".

ښاغلي هاشمي وويل چې د طالبانو تحريک د نجونو زده کړو ته ژمن دی او اوس بيرته ښوونځيو ته د هغوی د راتګ لپاره په کار بوخت دی. هغه زياته کړه چې هيڅ يوه ښوونکې له دندې نده لرې شوې او دا "نړۍ ته يو مثبت پيغام دی چې مونږ پر يو ميکانيزم کار کوو. مونږ د ښوونځيو او پوهنتون څخه د هغوی په حذف کولو کار نه کوو".

بيا هم ښاغلي هاشمي زياته کړه چې د نورو دولتي برخو په څير د ښوونې او روزنې برخه د اګست په مياشت کې د لويديځ تر ملاتړ لاندې حکومت د نسکوريدو وروسته د بهرنيو مرستو د ناڅاپي بنديدو په وجه سخت تاوان ليدلی او هغه د مرستو د بيرته پيل کيدو غوښتنه وکړه. هغه وويل: "که هغوی واقعاً غواړي چې نجونې په ښوونځيو کې ووينې، اوس بايد له مونږ سره مرسته وکړي" .

طالبانو د سپتمبر په ۱۷ د هلکانو ښوونځي پرانستل خو د شپږم ټولګي پورته نجونو ته يې ښوونځيو ته د تګ اجازه ورنکړه چې پراخ نړيوال غبرګونونه يې وزيږول.

طالبانو ټينګار کړی دی چې د نجونو د بيرته تګ دمخه په يو طرزالعمل باندې کار کوي چې "د زده کړو يو امن چاپيريال" چې د طالبانو په وينا اسلامي وي، هغوی ته رامنځته کړي...»

خو ستونزه دا ده چې طالبان په هر څه کې چې د کار ځنډ رامنځته شي وايي چې د تخنيکي ستونزو له کبله...

ـ په تجارتي برخه کې تخنيکي ستونزه،

ـ د دولتي مامورينو د معاشونو په برخه کې تخنيکي ستونزه،

ـ او...

د طالبانو تخنيکي ستونزه له نوې تکنالوژۍ سره نه بلدتيا ده. طالبانو په مهمو پوستونو کې هغه کسان ګمارلي دي چې يوازې په ديني مسايلو او جګړې بلد دي، له نوې تکنالوژۍ سره دوی ډېر واټن لري، پخواني مامورين او هغه کسان چې له کار او تکنالوژۍ سره بلد دي، دوی يې کار ته نه پرېږدي. دوی بايد دا ظرفيت پيدا کړي چې د باتعليمه او با تجربه مامورينو او په کارپوه پرسونل نه استفاده وکړي چې د ژوند درېدلي او راکد حالت کې بدلون او خوځښت رامځته شي.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنېزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

د اوس له پاره د خوشالۍ خبره دا ده چې د افغانستان ستونزو ته په کتو سره د نړیوالي ټولني په درېځ کې هم یو څه نرمښت او بدلون رامنځته شوی دی. د تعلیمي مؤسسو د بشپړ پرانستل کېدو او نجونو ته د تعلیم حق د قایلېدو په پار، د ملګرو ملتونو د یونیسف اداري دا منلې ده چې د افغانستان د ټولو ښونځو معاشونه به په دې شرط ورکوي چې طالبان به لاسوهنه نه په کې کوي. په همدې باب د بي بي سي په یوه تازه رپوټ کې داسې راغلي دي:

«د ملګرو ملتونو د ماشومانو لپاره وجهي صندوق (یونیسف) یوې چارواکي اعلان کړی چې دغه اداره به داسې یوه سیستم کار کوي چې له مخې یې د افغان ښوونکو میاشتني معاشونه په مستقیم ډول ورکړل شي.

د یونیسف دا ګام په داسې حال کې اخیستل کېږي چې نړیوالې ټولنې د پخواني حکومت له پرځېدو او د طالبانو له واک ته رسېدو سره طالبانو ته د پیسو په لېږد بندیز لګولی او د افغانستان پانګه کنګل ده چې اوسمهال د طالبانو حکومت د دولتي کارکوونکو د معاشونو په ورکولو کې له ستونزو سره مخامخ دی.

د ملګرو ملتونو د ماشومانو وجهي صندوق د ښوونې او روزنې مشرې جینټ ویګلر رویټرز خبري اژانس ته ویلي، چې دا اداره به په افغانستان کې د دولتي ښوونځیو ټول ښوونکي په یوه نوي سیستم کې شامل کړي چې له مخې به یې د دوی میاشتني معاشونه د حکومت له لاسوهنې پرته په مستقیم ډول ورکول کېږي.

نوموړې ویلي، "افغانستان کې د نجونو د زدکړې ملاتړ لپاره تر ټولو ښه لار دا ده چې په افغانستان کې له ښوونکو او ښوونځیو سره مرستې وشي."

د اغلې ویګلر په وینا دغه سازمان په افغانستان کې له مرستندویانو غوښتې چې افغان ماشومان هېر نه کړي.

د بشري مرستو د سازمانونو په وینا په افغانستان کې د طالبانو له خوا د واک ترلاسه کولو سره د دغه هېواد د روغتیا او پوهنې سکتورونه تر ټولو زیات اغېزمن شوي دي...»

د افغانستان د تعلیمي سیستم د ښه کېدو له پاره د نړیوالو دغو امکاناتو نه باید اعظمي استفاده وشي. که د نوې اداري چارواکي د خپلو وچو اصولو له مخې که څه خنډ بیا رامنځته نه کړي، دا خو ډېر لوی چانس دی چې زموږ د وطن نوی نسل یو ځل بیا د ښونځي او ټولګي په چاپېریال ته ورننوزي او د علم زدکړې ته ګونډه ووهي.

ما څو ورځې مخکې (۲۰۲۱ ام کال د سپتمبر پر اتلسمه) د نجونو د تعلیم د مهموالي په باب د **«هیله ده چې د نجونو د تعلیم مخه څوک ونه نیسي»** ترسرلیک لاندې یوه مقاله خپره کړه، د هغې مقالې د پای دا څو کرښې بیا هم رااخلم:

«د نجونو د تعلیم مخنیوي ترخه تجربه خو د ااا مسؤلینو په نویمه لسیزه کې کړې وه، دوی ته، خلکو ته او وطن ته یې پایله مالومه شوه چې منفي وه، نو بیا هغه ناکامه او ترخه تجربه باید تکرار نه شي. زه فکر کوم چې د ناکامو تجربو د تکرار ټول تاوان خلکو او ټولنې ته رسېږي، خلک او ټولنه مه تاواني کوئ!»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولـئ